

Balls de bastons

Prats de Lluçanès

Ubicació

Comarca: Lluçanès
Lloc/Adreça: Carrers del poble. Nucli urbà. Prats de Lluçanès

Coordenades:

Latitud: 42.00902
Longitud: 2.02948
UTM Est (X): 419635
UTM Nord (Y): 4651233

Classificació

Número de fitxa: 08171-76
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia: Música i dansa
Estil / època: Contemporani
Segle: XIX
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Accés: Obert
Ús actual: Lúdic
Titularitat: Pública
Autoria de la fitxa: Jordi Compte i Marta Homs
Data de registre de la fitxa: dj., 11/01/2007 - 01:00

Descripció

Els Balls de Bastons es ballen el diumenge de Pasqua pels carrers de la població de Prats de Lluçanès, i l'endemà, dilluns, per les cases de pagès. Distribuïts en grups de vuit, sempre l'han ballat nens petits, avui també nenes, d'entre vuit i onze anys, convertint-se això en una de les característiques distintives de Prats de Lluçanès respecte a altres localitats. Hi ha set balls de bastons que són els que es consideren històrics: el rotllet, el picotí, el flicacelles, la clavellineta, la processó, els quatre cantons i l'airosa. Des de fa uns anys

també s'hi ha incorporat els Estelladors, un grup d'adults que ja de petits havien ballat els balls de bastons, que han recuperat una coreografia feta pel músic Manel Gost anomenada trencadansa, basada en la melodia de la dansa pradenca que duu el mateix nom i es balla per la festa Major de Prats. En els balls es realitzen diferents figures amb uns picaments bàsics que es repeteixen en cadascun. Per començar sempre parteixen de dues fileres encarades, amb quatre balladors en cadascuna que al final acaben en la mateixa posició. El vestit característic dels bastoners pradencs consta d'unes faldilles vermelles ribetejades amb una punta blanca, una camisa blanca, unes mitges i uns pantalons bombats fins a sota genoll, també de color blanc, genolleres vermelles amb picarols, unes espadenyes de vetes blanques, mocador lligat al cap i cintes al cos, braços i coll. Normalment, els quatre bastoners del mig porten les cintes de color blau, i els dels extrems, vermelles, excepte el banderer, que les porta de color taronja. Pel què fa als bastons, actualment són llisos i s'utilitzen d'alzina, roure o freixe, però al llarg dels anys se n'havien usat de boix, faig o acàcia. A la dècada dels anys cinquanta del segle XX havien estat decorats amb unes ratlles i portaven una veta als extrems per subjectar-los.

Observacions:

Les dues primeres imatges han estat cedides pel grup Dansa i Tradició. La tercera imatge ha estat extreta de l'arxiu fotogràfic municipal.

Història

Els balls de bastons a Prats de Lluçanès són unes de les danses que han tingut més continuïtat al llarg del segle XX, i que actualment es mantenen amb notable vitalitat. Les primeres dades que es coneixen dels balls de bastons es remunten a finals del segle XIX. Gràcies al testimoni de balladors de començaments del segle XX, s'ha pogut saber que alguns dels seus mestres l'havien ballat uns anys abans. Una de les dates més recordades per la gent gran fou la ballada en honor al monarca Alfons XIII, que passà el 2 de novembre de 1908 per la població de Prats de Lluçanès. Pel que fa a la documentació gràfica, la primera fotografia que s'ha trobat fins aquest moment és del 1922. En aquesta s'hi observen els artífexs de les noves colles generacionals com Anselm Gost, fill del músic Manel Gost - que sempre tocà el flautí per acompanyar els balls de bastons-. També en altres fotografies de 1925 i 1930 s'hi localitzen els que mantindran la tradició bastonera fins a mitjan dels anys 70: Vicenç Riba i Manel Grau. Al 1979, després d'un any sense bastoners, el Grup Germanor es va encarregar de portar els bastoners. En aquests anys es van incorporar noies al grup i als anys 80 del segle XX, es va incorporar un grup de balladors, els Estelladors, antics bastoners, sortit de l'homenatge que el Grup Germanor va fer a Vicenç Riba el 1981. Actualment els assaja el grup Dansa i tradició.

Bibliografia

REIXACH, R., Els balls de bastons a Prats de Lluçanès, dins Caramella, revista de música i cultura popular, núm. 9, 2003.

REIXACH, R., Danses vives del Lluçanès dins Caramella, revista de música i cultura popular, núm. 1, 1999.

REIXACH, R., Textos del CD Danses del Lluçanès, Solc. Música i tradició al Lluçanès, 2002.

